View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk
brought to you by CORE
provided by Srinakharinwirot University: SWU e-Journals System

Evaluation Model for Teachers' Roles to Promote Lifelong Learning Skills of Students at the Basic Education Level[1]

Khontaros Chaiyasut[2]
Ruetinan Samuttai[3]
Somsak Phuvipadawat[4]
Nampueng Intanate[5]

Received: May 3, 2015 *Accepted: September 22, 2015*

Abstract

The purposes of this research were to develop, implement and determine quality of the evaluation modelfor teachers' roles to promote lifelong learning skills of students in basic education level in Thailand. The sample for implementing and evaluating the model consisted of 11 schools and 42 people. Research instruments included questionnaires and an interview form. Content analysis, mean, standard deviation, concurrent validity analysis of instrument, Rater Agreement Index and generalizability coefficient were used for evaluation.The findings of this study were as follows. The Evaluation Model for Teachers' Roles to Promote Lifelong Learning Skills of Students at the Basic Education Level consists of five components: 1) the goal of evaluation, 2) the expectation of evaluation, 3) the evaluation method, 4) criteria, and 5) evaluation report and application to the future plan. The evaluation results showed that the learning skills of students was at an "excellent" level, whereas students' lifelong learning skills were at a "good" level. The results of the analysis regarding concurrent validity quality showed that the Index of Item Objective Congruence was at 0.81-0.93. This means that the assessors strongly agreed in scoring. The result of validity value of the evaluation generalizability coefficient was 0.97.

Keywords: evaluation model, teachers' roles to promote students, lifelong learning skills

[1]Thesis in Doctor of Philosophy in Research and Development in Education, Faculty of Education, Chiang Mai University, this research was funded by National Research Council of Thailand and Graduate school of Chiang Mai university.

[2] Ph.D. Candidate, Department of Research and Development in Education, Faculty of Education, Chiang Mai University. E-mail: khonta_1@hotmail.com
[3] Assistant Professor Dr., PhD Thesis Advisory Chairman, Faculty of Education, Chiang Mai University
[4] Associate Professor Dr., PhD Thesis Co-advisor, Faculty of Education, Chiang Mai University
[5] Dr., PhD Thesis Co-advisor, Faculty of Education, Chiang Mai University

รูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน[1]

ฆนธรส ไชยสุต[2]
ฤตินันท์ สมุทร์ทัย[3]
สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรธน์[4]
น้ำผึ้ง อินทะเนตร[5]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนเพื่อทดลองใช้และหาคุณภาพของรูปแบบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 42 คนจากโรงเรียน 11 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา วิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามสภาพของเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน และค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการประเมิน ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มุ่งประเมิน 3) วิธีการประเมิน 4) เกณฑ์การประเมิน 5) การรายงานผลการประเมินและแนวทางการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับดี ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีประโยชน์ มีความถูกต้อง เหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุดเครื่องมือสามารถวัดได้ตรงตามสภาพจริง ผู้ประเมินให้คะแนนการประเมินได้อย่างสอดคล้องกันสูง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 0.81 - 0.93 ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิงอยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง 0.9726

คำสำคัญ: รูปแบบการประเมิน บทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

---

[1]ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยประเภทบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2557 และ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2556

[2]นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
E-mail: khonta_1@hotmail.com
[3]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
[4]รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
[5]อาจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

 ลิขสิทธิ์โดย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทนำ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญ เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกช่วงวัยของชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่เกิดมาจากความตั้งใจจะพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์หรือความสนใจในชีวิต มีแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต เพื่อจะนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และนำมาใช้พัฒนาตนเองดังนั้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากบุคคลที่มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการต่าง ๆ อยู่เสมอทำให้มีความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น ดังนั้นบทบาทของครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการแสวงหาความรู้และมีความใฝ่รู้เสมออย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ของตนเองและสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคตด้วยตนเอง

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนในเขตภาคเหนือตอนบน (ฆนธรส ไชยสุต, 2555) พบว่า ครูมีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในระดับปานกลางถึงมาก โดยด้านที่ควรพัฒนา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ดังนั้นควรมีการส่งเสริม และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สตรีเอวา จำปารัตน์ (2557) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาองค์ประกอบของกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นกรอบคิดที่ชี้นำพฤติกรรมให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต และจากผลการศึกษาวิจัยประเมินความต้องการ และจำเป็นในการพัฒนาบทบาทครู เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคเหนือตอนบน (ฆนธรส ไชยสุต, 2554) พบว่า มีความต้องการจำเป็นทุกข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความต้องการจำเป็นในด้านการจัดการเรียนการสอน การช่วยเหลือสนับสนุนและเสริมแรง การติดตาม ตรวจสอบประเมินผล การบริหารจัดการในชั้นเรียน และการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามลำดับ นอกจากนั้นแล้วกระบวนการในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรเริ่มจากการศึกษาในระบบในช่วงต้น ในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นช่วงวัยพื้นฐานในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ หากพื้นฐานไม่ดีย่อมจะส่งผลต่อการศึกษาในระดับสูงต่อไป (Medel Anonuevo, 2001, p.15-16) โดยครูคือบุคคลที่จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนและครูจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การประเมินจะเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาดังกล่าว เนื่องจากการประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Nevo, 1983, p. 117) และในการดำเนินงานด้านการประเมินจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนของการประเมินไว้ล่วงหน้า ซึ่งได้แก่ การกำหนดรูปแบบการประเมินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมิน อีกทั้งจากการศึกษาค้นคว้ายังไม่พบผู้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ที่พบว่า ปัญหาของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทยยังไม่มีการประเมินทั้งระบบเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนมีลักษณะที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากกว่าเป็นผู้มีบทบาทในการร่วมส่งเสริมให้

นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้และเป็นผู้ร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะไปส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้จากเหตุผลและปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ผลจากการศึกษาจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.พัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ทดลองใช้และหาคุณภาพของรูปแบบการประเมินฯ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาของ Walter Dick, Lou Carey, and James Carey (Gall, Meredith D., et al., 2007) Borg, R. and Gall, D. (1983) และรัตนะ บัวสนธ์ (2552) มาประยุกต์เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่ มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายของการวิจัยและพัฒนา วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน ปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ พัฒนารูปแบบการประเมิน นำรูปแบบไปทดลองใช้และประเมินคุณภาพของรูปแบบ อีกทั้งในการดำเนินงานด้านการประเมินจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนของการประเมินไว้ล่วงหน้า ซึ่งได้แก่ การกำหนดรูปแบบของการประเมิน หรือการพัฒนารูปแบบการประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ทั้งนี้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบการประเมิน พบว่า รูปแบบการประเมินไม่ได้มีหลักการที่ตายตัวแน่นอน โดยส่วนใหญ่ นักประเมินจะใช้แนวคิดทฤษฎี มาพัฒนาสนับสนุนเป็นแนวทางการประเมินที่เหมาะสมกับงานของตนเอง ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำแนวคิดของ Nevo (1983) และศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ซึ่งมีความสอดคล้องกันมาประยุกต์เป็นแนวคิดของการพัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเป้าหมายของการประเมินเพื่อให้ครูได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้วิจัยได้พัฒนาตัวบ่งชี้ โดยใช้การนิยามเชิงประจักษ์จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งจะพิจารณาตามตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบโดยมีแนวคิดในการพัฒนาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ของ Johnstone (1981) นอกจากนั้น มาตรฐานในการประเมินก็มีความสำคัญต่อกระบวนการประเมินเป็นอย่างยิ่งเพราะทำให้รูปแบบการประเมินมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมินรูปแบบของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ของ James (1994) มาใช้ในการประเมิน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การใช้ประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง ทั้งนี้กรอบแนวคิดแสดงได้ดังภาพประกอบ 1

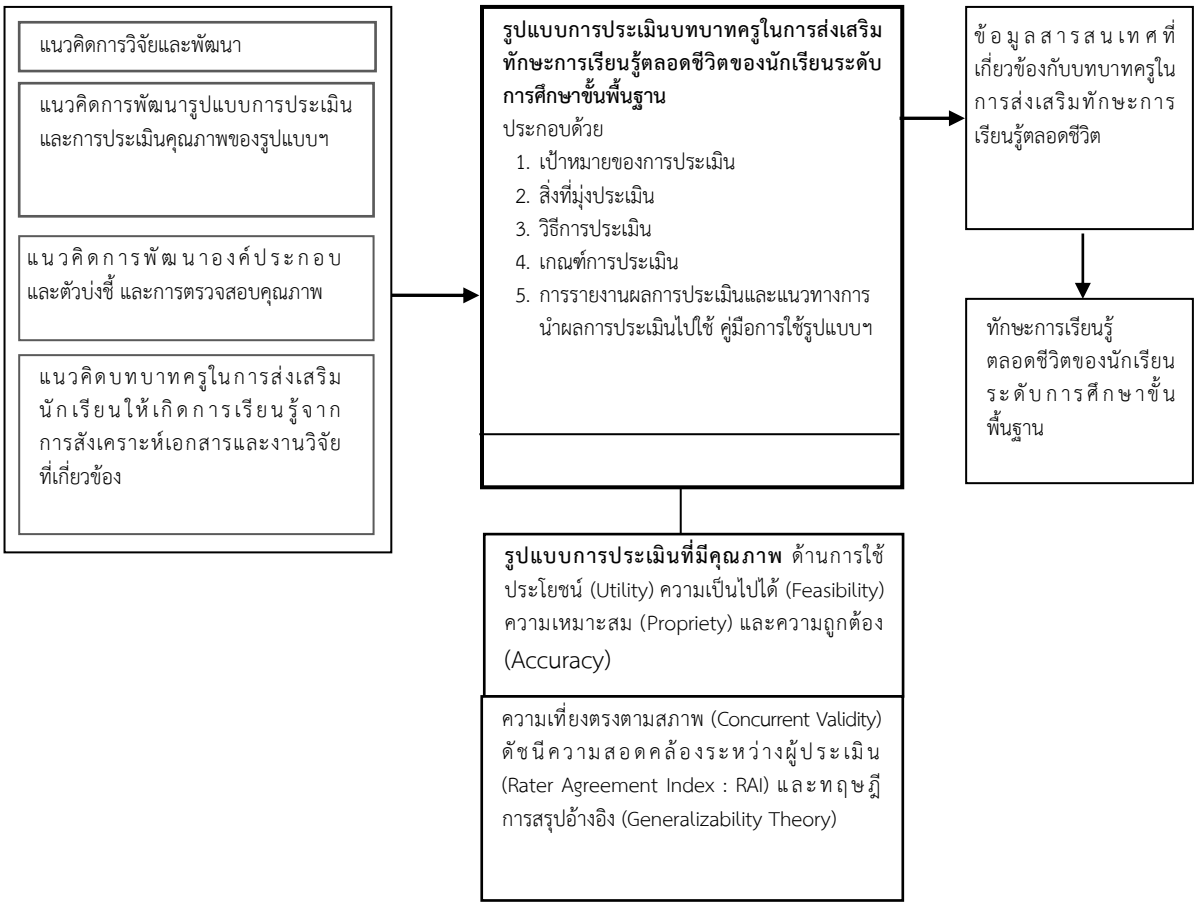

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้กระบวนการวิจัยในลักษณะวิจัยและพัฒนา มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน

โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า รูปแบบการประเมินไม่ได้มีหลักการที่ตายตัวแน่นอน โดยส่วนใหญ่นักประเมินจะใช้แนวคิด ทฤษฎี มาพัฒนาสนับสนุนเป็นแนวทางการประเมินที่เหมาะสมกับงานของตนเอง ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Nevo (1983, p.117-126) และศิริชัย กาญจนวาสี (2552, หน้า 55-60) ซึ่งมีความสอดคล้องกันมาประยุกต์เป็นแนวคิดของการพัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรูปแบบการประเมินประกอบไปด้วย 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มุ่งประเมิน 3) วิธีการประเมิน 4) เกณฑ์การประเมิน 5) การรายงานผลการประเมินและแนวทางการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนา จากนั้นทำการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ จำนวน 4 ด้าน คือ การใช้ประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาคุณภาพของรูปแบบการประเมินฯ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ โดยการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ 4 ด้าน คือ การใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้และหาคุณภาพรูปแบบ

นำผลการพัฒนารูปแบบการประเมินจากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 42 คน จากโรงเรียนจำนวน 11 แห่ง เครื่องมือ ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทดลองใช้ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามสภาพของเครื่องมือโดยวิธี Known Groups Method ด้วยสถิติ Mann-Whitney U Test วิเคราะห์คุณภาพด้านความสอดคล้องของผลการประเมิน โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) วิเคราะห์คุณภาพด้านความเชื่อมั่นของผลการประเมิน โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง (Generalizability Theory) หรือ G-Theory โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G-Coefficient) ด้วยโปรแกรม GENOVA โดยออกแบบการวัดสำหรับ 2 องค์ประกอบ (Two Facet Design) มีรูปแบบการวัดเป็น (R : P) X I เมื่อครูแต่ละคน (P) ถูกประเมินทุกตัวบ่งชี้ข้อคำถามในการประเมิน (I) โดยชุดของผู้ประเมินที่แตกต่างกัน (R)

ผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบการประเมิน พบว่า รูปแบบประกอบด้วยเป้าหมายของการประเมินสิ่งที่มุ่งประเมินวิธีการประเมินเกณฑ์การประเมิน การรายงานผลการประเมินและแนวทางการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เป้าหมายของการประเมิน เพื่อให้ครูได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2) สิ่งที่มุ่งประเมิน ประเมินตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้โดยการสังเคราะห์บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 21 เรื่อง และแนวคิดการสร้างพัฒนาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ของ Johnstone (1981) โดยใช้การนิยามเชิงประจักษ์คัดเลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นจากการสังเคราะห์บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต แล้วนำมาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถพัฒนาตัวบ่งชี้เกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 5 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต 13 ตัวบ่งชี้โดยมาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อจัดกลุ่มจำนวนองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้จากนั้นนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้มาทำการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้เกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.72 โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และน้ำหนักขององค์ประกอบ ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Khontaros Chaiyasut, 2014) พบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมี 5 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต13 ตัวบ่งชี้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอน จำนวน11 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.34-0.57 ได้แก่ 1) จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) เรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน 3) บูรณาการเนื้อหาและทักษะที่หลากหลาย 4) ได้ฝึก

ทักษะกระบวนการคิด 5) ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการเรียนรู้ 6) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งที่หลากหลาย 7) ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน 8) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล 9) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม 10) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และ 11) ปรับเปลี่ยนเนื้อหาการเรียนการสอนให้ทันสมัยโดยมีน้ำหนักองค์ประกอบ ร้อยละ 26

องค์ประกอบที่ 2 การช่วยเหลือสนับสนุนเสริมแรงและการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.34-0.72 ได้แก่ 1) ช่วยชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าแสวงหาความรู้แก่ผู้เรียน 2) จัดสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อธิบายนำเสนอผลงาน 4) แนะนำแหล่งเรียนรู้ 5) จัดเตรียมสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 7) เปิดโอกาสให้ซักถามแสดงความคิดเห็น 8) จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจมีส่วนร่วม 9) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ 10)ส่งเสริมให้ได้ฝึกคิด ฝึกทำฝึกปรับปรุงตนเอง และ 11) ให้ความเป็นกันเอง เอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบ ร้อยละ 35

องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะของครูผู้สอน จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.36-0.87 ได้แก่ 1) เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการเรียนรู้การใฝ่รู้ 2) มีเจตคติที่ดีเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ 3) เห็นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) รู้จักแหล่งเรียนรู้แนะนำผู้เรียนได้ 5) ศึกษาค้นคว้าเพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการจัดการเรียนรู้ 6) เป็นผู้อำนวยความสะดวก 7) ใช้เทคโนโลยีพัฒนาตนเองและผู้เรียน 8) มีความรู้ความสามารถในการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 9) จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบ ร้อยละ 19

องค์ประกอบที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.41-0.82 ได้แก่ 1) กำหนดให้การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ 2) แจ้งผลการประเมินเพื่อให้ผู้เรียนนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง 3) มีการประเมินการเรียนการสอนทั้งระหว่างเรียน และการประเมินหลังเรียน 4) ประเมินผลตามสภาพจริงและ 5) ประเมินหลายแหล่งโดยมีน้ำหนักองค์ประกอบ ร้อยละ 12

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการในชั้นเรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้มีน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.38-0.49 ได้แก่ 1) มีการปกครองในชั้นเรียนภายใต้กฎระเบียบที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตั้ง 2) มีการทำโทษตามกฎระเบียบที่ตกลงร่วมกันไว้และส่งเสริมวินัยเชิงบวกในตัวผู้เรียน 3) จัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียน 4) ให้ความสำคัญกับความแตกต่างและข้อจำกัดของผู้เรียนแต่ละคนโดยมีน้ำหนักองค์ประกอบ ร้อยละ 8

ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน จำนวน13 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.36-0.87 ได้แก่ 1) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) คิดสังเคราะห์ 3) คิดวิเคราะห์ 4) กำหนดเป้าหมายแนวทางการตัดสินใจได้ 5) คิดสร้างสรรค์ 6) มีการสื่อสาร ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ด้วยการพูดและเขียน 7) มีนิสัยรักการอ่านการเขียนการฟังรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล 8) มีความสามารถในการคาดการณ์ 9) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน 10) เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 11) เรียนรู้ด้วยตนเอง 12) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 13) ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้

3) วิธีการประเมิน ผู้ประเมิน ได้แก่ ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินตนเอง และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และ/หรือหัวหน้างานวิชาการ และ/หรือผู้บริหาร เป็นผู้ประเมินครูผู้สอน ขั้นตอนการประเมิน ได้แก่ ขั้นเตรียมการประเมิน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูที่ดำเนินการใช้รูปแบบประเมินฯ ศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบประเมินฯ รายละเอียดในคู่มือต่าง ๆ ขั้นดำเนินการประเมิน ได้แก่ ดำเนินการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นสรุปผลการประเมิน

ได้แก่ วิเคราะห์ผลประเมิน สรุปผลประเมิน การรายงานผล และแนวทางในการนำผลการประเมินไปใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน ระยะเวลา ประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์

4) เกณฑ์การประเมิน เป็นเกณฑ์สัมบูรณ์โดยพัฒนามาจากหลักเหตุผลเกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะเป็นเกณฑ์การประเมินแบบ Rubrics

5) การรายงานผลการประเมินและแนวทางการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนา การรายงานผลการประเมินเพื่อให้ครู ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับเพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจะนำเสนอการรายงานผลการประเมิน 2 แบบ ได้แก่ การรายงานผลการประเมินภาพรวมแต่ละองค์ประกอบและการรายงานผลการประเมินแยกตามตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบ และผู้วิจัยได้จัดทำโปรแกรมประมวลผลการประเมินเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ และได้จัดทำแหล่งสารสนเทศในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สนใจได้ค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

URL http://www.lllskill.com

แนวทางการพัฒนาบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมี 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง โดยการอ่านจากตำรา การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้จากสื่อ การทดลองปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษาดูงาน 2) การจัดหาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการพัฒนาโดยการให้คำปรึกษาการให้คำแนะนำ การสาธิตจัดทำตัวอย่างการเรียนการสอนที่ดีเพื่อเป็นต้นแบบให้ครูนำไปศึกษาการใช้เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดการเรียนรู้ 3) การเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดโดยการอบรมในชั้นเรียน การอบรมโดยใช้สื่อทางไกล การอบรมโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ 4) การศึกษาต่อโดยการศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานในประเทศการศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานในต่างประเทศ

นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นแหล่งสารสนเทศในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้สนใจได้ค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอน การช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงและการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการในชั้นเรียน การติดตามตรวจสอบและประเมินผล คุณลักษณะของครูผู้สอน และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเปิด Browser เข้า URL http://www.lllskill.com

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 26 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 13 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาประกอบไปด้วยผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์ 13 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.51 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้ประโยชน์และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ผลการประเมินมีประโยชน์ต่อครูสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด สามารถนำไปปรับปรุง/พัฒนาบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุดผลการประเมินให้สารสนเทศทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของสิ่งที่ประเมินมากที่สุดสิ่งที่มุ่งประเมินมีการระบุองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของบทบาท

ครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนอย่างชัดเจนมากที่สุด

ทั้งนี้รูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน แสดงดังภาพประกอบ 2

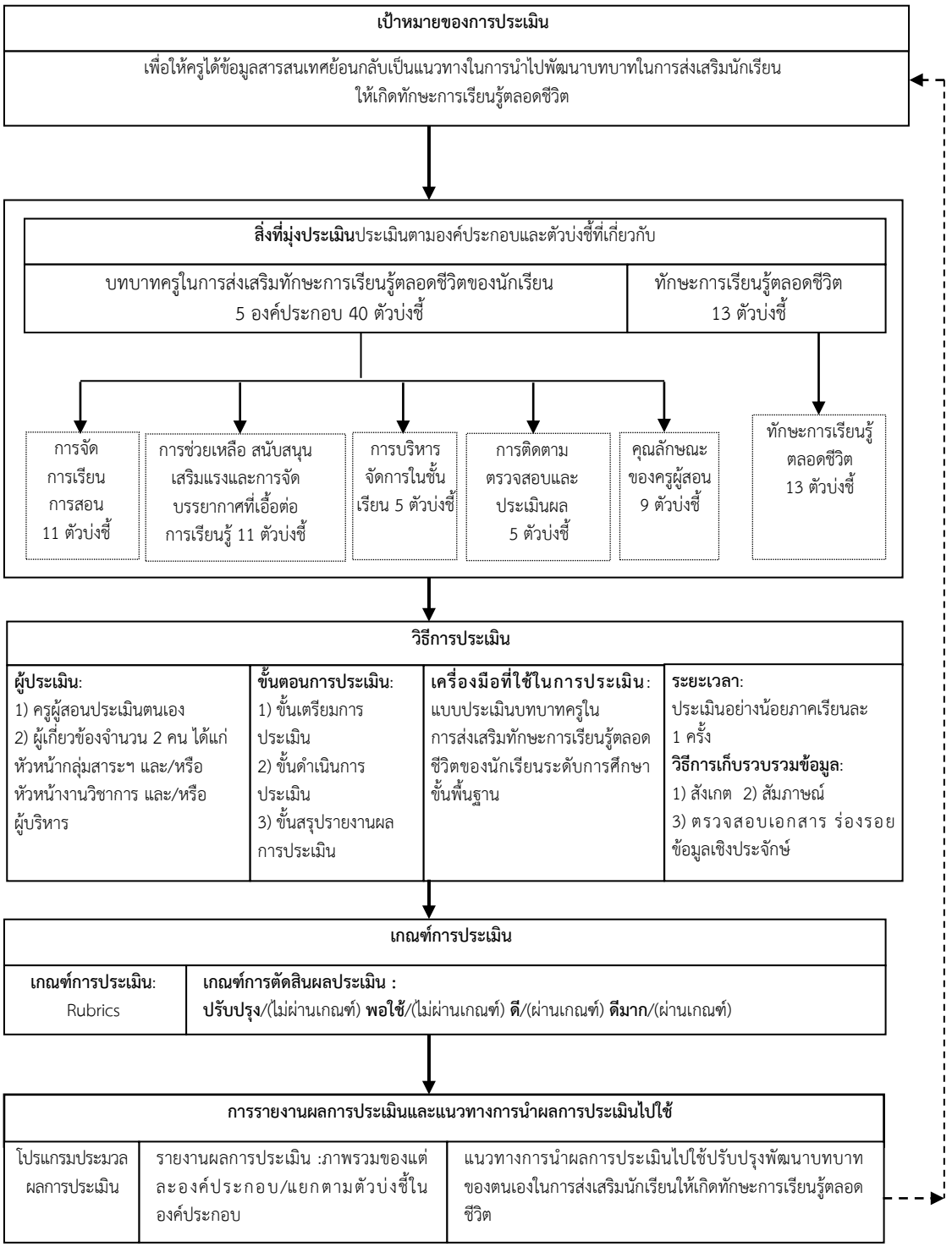

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้และหาคุณภาพรูปแบบการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯ จำนวน 42 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูจากโรงเรียน จำนวน 11 แห่ง พบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดย มีค่าเฉลี่ย 3.54 และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.16 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน การช่วยเหลือสนับสนุน เสริมแรงและการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้การบริหารจัดการในชั้นเรียน การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินฯ จากผู้ทดลองใช้รูปแบบจำนวน 42 คนได้แก่ ผู้บริหารและคร จากโรงเรียน จำนวน 11 แห่ง ซึ่งได้ทดลองใช้อย่างครอบคลุมทุกระดับชั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 3 แห่ง ขนาดกลางและใหญ่อย่างละ 4 แห่ง โดยขั้นตอนแรกได้นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ อย่างละ 1 แห่ง เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนารูปแบบฯ จากนั้น จึงนำไปทดลองใช้จริงกับโรงเรียนอีก 8 แห่ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ ผลการพิจารณาของผู้ทดลองใช้รูปแบบ เห็นว่า รูปแบบฯ มีคุณภาพในด้านการใช้ประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าผู้ทดลองใช้รูปแบบเห็นว่า รูปแบบการประเมินฯ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นประโยชน์ว่าควรดำเนินการประเมินเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องรูปแบบการประเมินมีความเหมาะสมกับบริบทของครูและผู้เกี่ยวข้องการประเมินตามรูปแบบนี้มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อความโปร่งใส สิ่งที่มุ่งประเมินมีการระบุองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ของบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนอย่างชัดเจน

3. ผลการวิเคราะห์คุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามสภาพของเครื่องมือ โดยวิธี Known Groups Method ด้วยสถิติ Mann-Whitney U Test แบ่งกลุ่มครูผู้ถูกประเมินเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มรู้ชัด เป็นครูที่ได้รับรางวัลครูสอนดี หนึ่งแสนครูดี รางวัลครูเอกชนดีเด่น ซึ่งมีหลักเกณฑ์บางข้อที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับคุณลักษณะของครูที่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูจำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มทั่วไป ครูจำนวน 9 คน พบว่า ครูกลุ่มรู้ชัด มีคะแนนการประเมินบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน แตกต่างจากครูกลุ่มทั่วไป ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของการประเมินของครูกลุ่มรู้ชัดสูงกว่ากลุ่มทั่วไป แสดงว่าเครื่องมือสามารถวัดได้ตรงตามสภาพจริง

4. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบจากผู้ทดลองใช้ด้านความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน และคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของผลการประเมิน โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) ตามแนวคิดของ Judith A. Burry-Stock และคณะ (1996) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.81-0.93 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนการประเมินได้อย่างสอดคล้องกันสูง และผลการหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของผลการประเมิน โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง(Generalizability Theory) ความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน เพื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G-Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป GENOVA (Crick; & Brennan, 1983) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G-Coefficient) 0.9726 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง

(G-Coefficient) อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.7643 – 0.9629 และมีความแตกต่างของคะแนนการประเมินร้อยละ 48.38 เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ข้อคำถามในการประเมินกับผู้ถูกประเมินในแต่ละผู้ประเมิน และความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มที่ไม่สามารถระบุแหล่งได้ และร้อยละ 23.35 มาจากบทบาทของครูผู้ถูกประเมินแต่ละคน ส่วนผู้ประเมินไม่มีความแตกต่างกันในการให้คะแนนการประเมิน

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบการประเมิน พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการประเมินของ Nevo (1983, p.117-126) ที่ได้กำหนดรูปแบบโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการประเมินเพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในกระบวนการประเมินทั้งนี้เป้าหมายเพื่อให้ครูได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาบทบาทของตนเองในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (2552, หน้า 8-9) ที่มีความคิดเห็นว่า การประเมินจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ โดยมุ่งเน้นเป้าหมายของการประเมินในด้านการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ นอกจากนั้นสิ่งที่มุ่งประเมิน คือ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ มีการพัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยการนิยามเชิงประจักษ์จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์บทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดในการสร้างพัฒนาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ของ Johnstone (1981, p. 33-38) นอกจากนั้นมีการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินฯ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามแนวคิดของกระบวนทัศน์การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญของ Worthen and Senders (1987) จากผลการทดลองใช้และหาคุณภาพของรูปแบบการประเมินพบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องจากการนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสภาพจริงที่หลากหลายครอบคลุมทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ครอบคลุมทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจมีข้อจำกัดบ้างในบางประการที่มาจากสภาพบริบทที่แตกต่างกัน การที่ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทดลองใช้มีความคิดเห็นต่อรูปแบบว่ามีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ เหมาะสมและถูกต้องในระดับมากถึงมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยในลักษณะวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามแนวคิดของ Borg, Walter R. and Gall, Meredith D. (1983) ที่ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบมีการนำนวัตกรรมหรือรูปแบบที่สร้างขึ้นมาทดลองใช้แล้วพัฒนาและอาจมีการพัฒนาหลาย รอบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบและอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มีการหาคุณภาพของรูปแบบการประเมินอย่างครอบคลุมหลากหลายและปรับปรุงพัฒนารูปแบบเป็นระยะ มีการนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้มีคุณภาพแล้วจึงนำไปทดลองใช้ระหว่างการทดลองใช้มีการปรับเป็นระยะจึงส่งผลให้มีผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด นอกจากนั้นแล้วจากการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินและค่าความเชื่อมั่นของผลการประเมินโดยทฤษฎีการสรุปอ้างอิงความน่าเชื่อถือของผลการประเมินพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินและค่าความเชื่อมั่นของผลการประเมิน มีค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง อยู่ในระดับสูงอาจเป็นเพราะมีเกณฑ์การประเมินแบบ Rubrics ที่มีความชัดเจน ส่งผลให้ผู้ประเมินมีความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปแบบการประเมินฯ ที่สอดคล้องกัน ทำให้ผลการประเมินมีความสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hintze & Matthews (2004) ที่กล่าวว่าความคลาดเคลื่อนของการประเมินที่มาจากผู้ประเมินจะมีค่าน้อยมาก เมื่อเครื่องมือวิธีการ เกณฑ์การประเมินและการออกแบบการประเมินมีคุณภาพ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการประเมินในการวิจัยครั้งนี้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

จากผลการศึกษาทำให้ได้รูปแบบการประเมินฯ ที่ประกอบไปด้วยเป้าหมายของการประเมินสิ่งที่มุ่งประเมินวิธีการประเมินเกณฑ์การประเมิน การรายงานผลการประเมินและแนวทางการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ดังนั้นในการนำรูปแบบไปใช้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านเป้าหมายของการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางพัฒนาบทบาทในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตดังนั้นผู้นำรูปแบบไปใช้ควรศึกษารายละเอียดจากคู่มือเพื่อให้การประเมินบรรลุตามเป้าหมายอย่างแท้จริง และควรนำรูปแบบไปใช้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา

2. ด้านสิ่งที่มุ่งประเมินและวิธีการประเมินรูปแบบฯ นี้เป็นการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ดังนั้นผู้ที่สนใจจะนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในระดับชั้นอื่นๆ ควรศึกษาวางแผนอาจมีการปรับเปลี่ยน ตัวบ่งชี้ขั้นตอนวิธีการในการประเมินบางส่วนให้เหมาะสมกับบริบทของระดับชั้นนั้น ๆ

3. ด้านเกณฑ์การประเมิน รูปแบบฯ นี้มีเกณฑ์การประเมินในภาพรวมของระดับชั้นประถมศึกษา ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินที่เฉพาะของแต่ละกลุ่มสาระและแต่ละระดับชั้น ควรศึกษาวางแผนอาจปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มสาระและระดับชั้นเพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการรายงานผลการประเมินและแนวทางการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำผลการประเมินและแนวทางการพัฒนามาร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ แนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงพัฒนา รวมทั้งผู้บริหารควรนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผน กำกับ ติดตามเพื่อพัฒนาบริหารการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

1. ด้านผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้ สถานศึกษาสามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้จากรูปแบบการประเมิน ไปใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมสถานศึกษาในสังกัดให้นำรูปแบบการประเมินฯ ไปใช้ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์ พบว่า บทบาทครูด้านการจัดการเรียนการสอน มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนด้านการช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรง ด้านการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน ด้านการติดตาม ตรวจสอบประเมินผล และคุณลักษณะของครูผู้สอน มีอิทธิพลทางอ้อมดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำสารสนเทศที่ค้นพบนี้ไปใช้ประกอบการวางแผน กำหนดนโยบายและกลไกในการพัฒนาครูในแต่ละด้านเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. จากการวิจัยนี้ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการประเมินและการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาควรมีนโยบายกลยุทธ์และวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้การประเมินเพื่อเป็นกลไกของการพัฒนาทางการศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการประเมิน ควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงจูงใจให้นำไปใช้ สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นคุณค่าของการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงควรมีการทำวิจัยในระดับอื่นๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษาการศึกษานอกระบบ เพื่อจะทำให้ได้แนวทางในการวางแผนพัฒนาการจัด

การศึกษาในแต่ระดับให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การทดลองใช้รูปแบบประเมินฯ ในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศย้อนกลับสำหรับเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนา ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. การวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการประเมินฯ ที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เป็นรูปแบบหรือการศึกษาอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์และมีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป เช่น ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการใช้รูปแบบการประเมิน เพื่อใช้ในการพัฒนาปัจจัยความสำเร็จของการประเมิน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการใช้รูปแบบฯ ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

เอกสารอ้างอิง

ฆนธรส ไชยสุต. (2555). *บทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนบน.* เชียงใหม่.

ฆนธรส ไชยสุต. (2554). *การประเมินความต้องการจำเป็นบทบาทครูในการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน.* เชียงใหม่.

รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งคำสมัย.

ศิริชัย กาญจนาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สตรีเอวา จำปารัตน์. (2557). รูปแบบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์.* 20 (1), หน้า 67-84.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย.* รายงานการวิจัย, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Borg, Walter R. and Gall, Meredith D. (1983). *Educational research.* 4th ed. New York: Longman , Inc .

Crick, J, E. and Brennan, Robert, L. (1983). *Manual for GENOVA: A Generalized Analysis of Varience System (ACT Technical Bulletin no. 43).* lowa, IA: American College Testing Program.

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). *G*Power 3.* Behavior Research Methods. *39*(2), 175-191.

Gall, Meredith D. , et al. (2007). *Educational research : an introduction* .8th ed. United State : Pearson Education , Inc .

Hintze, J.M., & Matthews, W.J. (2004). *The generalizability of systematic direct observations across time and setting*. School Psychology Review, 33(2), 158–170.

Johnstone, James N. (1981). *Indicators of Education Systems.* United Kingdom: The Anchor Press. Tiptree, Essex.

Judith A., Burry – Stock, J and other. (1996). Rater Agreement Indexes for Performance Assessment. *Educational and Psychological Measurement*, 56(2), 251-262.

Khontaros Chaiyasut. (2014). Factors and Indicators for Teachers' Roles that Promote Lifelong Learning Skills of Students at the Basic Education

Level .*Internatioanl Journal of Behavioral Science*. 9(2), 71-86.

Medel-Anonuevo, Carolyn ; et al. (2001). *Revisiting Lifelong Learning for the 21st Century.* UNESCO Institute for education.

Mulaik, S.A. & Millsap, R.E. (2000). *Doing the four-step right.* Structure equation modeling, 7, 36-73.

Nevo, D. (1983) . *The conceptualization of Education Evaluation : An analytical Review of the Literature.* Review of Education Research, 53(1) , 117-128.

James, R. Sanders; et al. (1994). *The Program Evaluation Standards*. California : SAGE Publications , Inc.

Worthen, B.R. and Senders, J.R.. (1987). *Educational Evaluation : Alternative Approachers and Practical Guidelines.*New York : Longman